

Мар'яна Гавран,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов,
Національний університет «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-1345-9235>
м. Львів, Україна

Орислава Білик,
викладач кафедри іноземних мов,
Національний університет «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0002-9306-8818>
м. Львів, Україна

Оксана Пуга,
викладач кафедри іноземних мов,
Національний університет «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-0406-2615>
м. Львів, Україна

Неологічна лексика англійської мови як невід'ємна складова міжкультурної комунікації

Neologism English vocabulary as an integral component of intercultural communication

Анотація. Дане дослідження передбачає аналіз неологічної лексики англійської мови в контексті розвитку міжкультурної комунікації, з метою виявлення нових тенденцій їх творення та сфер поширення. Розглянуто особливості функціонування англійських неологізмів в умов існування сучасного суспільства, якому вкрай важливо створювати нові категорії на позначення раніше невідомих явищ та реалій. Встановлено, що, здебільшого, саме екстралінгвістичні чинники впливають на утворення неологічної лексики. Виокремлено найсучасніші сфери виникнення неологізмів сучасних політичних подій, процесів глобалізації, мобільності, комунікації, комп'ютеризації та інформатизації. Акцентовано увагу на поширенні і розвитку інформаційно-комунікаційних засобів та технологій, Інтернету, соціальних мереж, які є невід'ємною частиною міжкультурного спілкування, а отже і важливим засобом впливу на утворення неологічної лексики. Розглянуто словотворення сучасних лексичних одиниць, які виникли під впливом коронавірусного захворювання та пришвидшеного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Виявлено та проаналізовано форми творення англійських неологізмів, серед яких найбільш помітними є афіксальний спосіб,

словоскладання, конверсія, скорочення, зустрічаються також графічні скорочення, акроніми та фонологічні способи творення неологізмів. Автори роблять висновок, що саме завдяки невпинному розвитку міжкультурної комунікації розширюються кордони спілкування, а отже і утворення, використання, поширення неологізмів англійської мови, і водночас їхнє запозичення іншими мовами, що спричиняє певні труднощі серед перекладачів, поки нові лексичні одиниці не стають звичними і зрозумілими.

Ключові слова: неологізми, англійська мова, способи творення неологізмів, міжкультурна комунікація, тенденції, інформаційно-комунікаційні технології.

Summary. *This scientific work analyzes the neologism vocabulary of the English language in the context of the development of intercultural communication, with the identification of new trends in their creation and dissemination. The authors consider the peculiarities of English neologisms functioning in the conditions of modern society development, for which it is extremely important to create new categories to denote and define previously unknown phenomena and realities. It has been established that mainly extralinguistic factors influence the formation of newly coined words. The most modern areas of neologisms of modern political events, processes of globalization, mobility, communication, computerization and informatization have been singled out. The authors focus their attention on the expansion and development of information and communication devices and technologies, the Internet, social networks, which are an integral part of intercultural communication, as well as a massive influence on the emergence of English buzz words. The word-formation of modern lexical units which arose under the influence of the coronavirus disease and the accelerated development of information and communication technologies is considered. Types of neologism formation are identified and analyzed, among which the most noticeable are affixes, word formation, conversion, reduction, there are also graphic abbreviations, acronyms, and phonological ways of creating neologisms. The authors conclude that precisely thanks to the continuous development of intercultural communication, expanding of communication boundaries, English neologisms are emerged, used and disseminated, and at the same time they are borrowed by other languages, that causes certain difficulties among translators, until these newly coined words become familiar and understandable.*

Key words: *neologism, English language, types of neologism formation, intercultural communication, trends, information and communication technologies.*

Вступ. Мова – це живий організм, який, відповідаючи на сучасні виклики, безперервно переживає різні етапи формування та процеси змін під впливом як лінгвістичних, так і екстралінгвістичних факторів. На кожному історичному етапі з'являються нові предмети, невідомі раніше поняття, реалії і суспільні явища зумовлені новими історичними процесами державотворення, науково-технічним прогресом, сучасним мисленням, створюючи словесні маркери, які набувають активного використання в побутовому спілкуванні, засобах

масової інформації, суспільно-політичному середовищі. Очевидним є те, що лексичні інновації в мовах відбуваються із неоднорідною інтенсивністю, однак початок ХХІ століття визначається в багатьох мовах світу, зокрема в англійській, значною активізацією нових лексичних одиниць, словосполучень, фразеологізмів та аббревіатур.

В сучасних умовах розвитку міжнародних відносин вираження та подання інформації носіями різних національних культур відбувається завдяки міжкультурній комунікації, яка є ключовим інструментом забезпечення ефективного взаєморозуміння та продуктивного спілкування. В умовах стрімкого політико-економічного розвитку сучасного суспільства, лексичні новотвори англійської мови відіграють важливу роль у формуванні ефективної міжкультурної комунікації. Сьогодні важко уявити собі глобальний інформаційно-комунікаційний простір без неологічної лексики. Саме тому, сприйняття, розуміння та адаптивність до неологізмів, семантичних і фразеологічних інновацій, які стрімко поширюються через пресу та інші засоби масової комунікації є важливими для досягнення результативної міжкультурної комунікації [10, с. 256].

Мовознавці досліджують як процеси входження в мову іноземної лексики так і особливості її утворення та вживання. Вагомий внесок у дослідження різних аспектів неології роблять такі вчені, як І. В. Андрусак, О. Л. Боярська, Ю. О. Жлуктенко, О. А. Бабелюк, Л. І. Дідух, К. В. Ковтун, Є. С. Кубрякова, Л. Ф. Омельченко, А. В. Янков та інші. Проблемою визначення та систематизації неологізмів займаються В. Г. Гак, В. І. Заботкіна, Ю. А. Зацний та інші вітчизняні науковці. Причинність та наслідковість виникнення неологізмів стали об'єктом вивчення І. Ю. Афоніної, А. Ю. Бовт, А. А. Брагіної, Ю. С. Сорокіна та інших.

Мета даного дослідження передбачає аналіз неологічної лексики англійської мови та виявлення нових тенденцій їх творення в контексті розвитку міжкультурної комунікації.

Для досягнення мети нами ставилися такі завдання: 1) дослідити особливості функціонування неологізмів в контексті розвитку міжкультурної комунікації; 2) виокремити найсучасніші сфери виникнення неологічної лексики англійської мови; 3) виявити основні тенденції творення англійських неологізмів.

Методологія та методи дослідження. Методологічною основою дослідження є комплексний підхід до аналізу неологізмів англійської мови, що визначило використання загальнонаукових, емпіричних та теоретичних методів, а саме: аналіз та синтез – для визначення основних напрямків розвитку неологізмів та їхнього функціонування в різних комунікативних сферах; узагальнення – для виявлення

загальних ознак і властивостей неологізмів англійської мови; метод супутніх змін – з метою встановлення причинного зв'язку між неологізмами і процесами розвитку міжкультурного спілкування у різних сферах людської діяльності; порівняння – для встановлення відмінностей між різними способами творення неологізмів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поява нових умов існування людини, нові стосунки між мовцями, нові галузі знань та концепції вимагають відповідних змін у мові, адже саме лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців. Суспільство соціально та технологічно змінюється надто швидко, щоб залишатися на сталому мовному етапі, тому членам міжкультурної комунікації вкрай важливо створювати нові категорії на позначення раніше невідомих явищ та реалій.

Сьогодні, англійська мова вважається найпопулярнішою мовою міжкультурного спілкування, невпинно поповнюючись новими лексичними одиницями, які формують уявлення про нові явища й об'єкти в сучасному світі, сприяючи взаєморозумінню, розширенню кордонів, подоланню бар'єрів, що виникають через нові виклики і потреби. Адже міжкультурна комунікація здатна не лише полегшити розуміння неологічної лексики одної мови, але й адаптувати її до реалій іншої мови чи навіть спричинити запозичення нових слів. Таким чином, зміна чи поява нових умов, нових стосунків між мовцями, галузі знань чи концепції вимагає відповідних змін у мові, які відображали б цю навколишню реальність та внутрішній світ мовця, що в свою чергу зумовлює потребу вивчення та осягнення нових понять, щоб не втратити ефективності в міжкультурній комунікації.

Згідно з даними Каліфорнійської організації Global Language Monitor, метою якої є фіксація нових слів в англійській мові, в словниковому складі сучасної світової мови нове слово з'являється кожні 98 хвилин [1]. Встановлено також, що словниковий склад англійської мови може збільшуватися на тисячі і навіть десятки тисяч слів за рік, що поміж іншим пояснюється й великою варіативністю англійської мови (американської англійської, канадської, австралійської, ірландської і навіть китайської англійської). Водночас, саме ознакою здорової мови є створення нових слів, запозичення слів з інших мов і надання нових значень існуючим словам; останні дослідження доводять, що англійська є «дуже (дуже!) здоровою» мовою [2].

Оскільки лексичний склад є тим компонентом мови, якому притаманні постійні зміни, що пояснюються новими когнітивними та комунікативними потребами мовців, тому з'являються неологізми, які можна інтерпретувати як нові за формою, так і за змістом,

водночас існують також і зміни словотвірної системи через становлення нових словотвірних моделей слів (зміна існуючих слів, збільшення чи зменшення їх продуктивності, тощо). Гордієнко Н. М. вважає, що «нова лексема у мові є процесуально-динамічним мовним явищем, оскільки вона проходить різні етапи розвитку, а саме поява, узуалізація (входження у загальномовний вжиток), акцептуалізація (сприймання неологізму як мовної норми), лексикалізація чи інтеграція (фіксація нового слова в загальноновживаному лексичному складі шляхом включення до словника)» [7, с. 46].

Віддзеркалюючи зміни суспільного життя, сьогодні неологізми, здебільшого, утворюються під впливом екстралінгвальних чинників, а саме сучасних політичних подій, процесів глобалізації, мобільності, комунікації, комп'ютеризації та інформатизації, які інтенсивно поширюються в світі, зумовлюючи пришвидшений розвиток нелогічної лексики англійської мови і відповідно збільшення інтересу науковців до вивчення питань творення неологізмів на позначення нових явищ. Адже при стрімкому розвитку сучасної науки і техніки жодний словник не може встигнути за появою новотворів в різних галузях знань [5]. Очевидним залишається те, що неологізми завжди відповідають «комунікативним потребам мовців, розширюючи їхню картини світу, зміну реальності, потреб, зв'язків чи бажань» [9, с. 159].

Впродовж останніх п'яти років виникло чимало неологічної лексики англійської мови, що було спричинено коронавірусним захворюванням (COVID-19). Наприклад, *covidiot* – людина, яка вперто ігнорує санітарно-епідемічними правилами, *quarenteam* – онлайн команди, які створювалися під час карантину, *infodemic* – забагато інформації, включаючи неправдиву або оманливу в цифровому та фізичному середовищах під час спалаху захворювання, *quarantime* – час, проведений вдома під час пандемії, *lockdowners* – люди, які залишаються вдома під час пандемії; *isodesk* – домашнє робоче місце під час ізоляції, *covidivorce* – розлучення під час карантину, *homeference* – Zoom конференції під час карантину, та багато інших. Встановлено, що здебільшого ці терміни утворювалися через різні продуктивні телескопічні моделі [3; 6], а саме:

1) поєднання повної форми першого слова з афезою («уламком» другого слова) *covideoparty* (*covid* + *videoparty*) – віртуальне телебачення або вечірка з переглядом фільмів під час пандемії, *covidivorce* (*covid* + *divorce*) – пари, чії шлюби руйнуються під тиском самоізоляції, *homeference* (*home* + *conference*) – конференція, яка відбувається віртуально, тому ви можете відвідувати її з дому;

2) злиття апокопи (початкового «уламка») одного слова з афезою (кінцевим «уламком» другого слова) *infodemic* (*information* +

epidemic) – , quarantini (quarantine + martini) – міцний алкогольний напій, схожий на мартіні, який п'ють під час карантину;

3) злиття апокопи одного слова з повною основою іншого covexit (covid + exit), isodesk (isolated + desk), quarantime (quarantine + time).

Водночас, чітко простежується тенденція виникнення неологізмів в англomовному середовищі під впливом поширення і розвитку інформаційно-комунікаційних засобів та технологій, Інтернету, соціальних мереж, які є невід'ємною частиною міжкультурного спілкування, а отже і важливим засобом вираження думок і ставлення до реалій, джерелом поповнення формального і неформального спілкування. Серед багатьох неологізмів можемо виокремити такі слова: googlist (особа, яка часто користується пошуковою мережею Google), Zumping (Zoom + dumping) – коли ви розлучаєтеся з кимось через Zoom відеоконференцію, isp – інтернет провайдер, wirate (wire + pirate) – бути сердитим, коли повільно працює Інтернет), netiquette (network + etiquette) – правила етикет у мережі, smombie (smartphone + zombie) – людина, яка сидить в телефоні, грає ігри чи пише повідомлення і не помічає людей довкола), doomscroll (витрачати надто багато часу в Інтернеті, гортаючи новини чи інший вміст, який викликає почуття смутку, гніву).

Аналізуючи наукові праці та інтернет джерела з питання неологічної лексики в англійській мові [2; 4; 8], виявлено, що активну роль у їхньому утворенні відіграють морфологічні способи:

1) афіксальних способів – суфікси -dom (officialdom – бюрократизм), -ize (dollarize), -ian (USian), -ist (non-unionist), -ic (coffeeholic), -y/-ie (drelfie – фотографія у нетверезому стані) (зазначимо, що суфікс -ie зазвичай перетворює слово в неофіційну та милу форму), а також різноманітні префікси, які допомагають вченим створити поняття для пояснення природних і людські явища (over-, de-, in-, ir-, hyper-, super-, pre-, cyber- (overparenting – завелике батьківське піклування), cyberventing – кіберторгівля, irrightional – той, хто вірить, що він завжди правий);

2) словоскладання – характеризується злиттям двох основ: spamalanche (spam + avalanche) – великий наплив комерційної інформації, cashew (Catholic + Jewish) – людина, яка сповідує дві релігії, Eurocrat (European + bureaucrat) – бюрократ в Європі, hivemind (hive + mind) – колективні мізки;

3) конверсія – це перехід слова з однієї частини мови в іншу. Найбільш вживаними є конверсії іменників в дієслова та дієслів в іменники: a (bach)elor – to bach – холостякувати, to recomember – recomember (recollect + remember) – нагадати, щоб не забути/нагадування, to tweet – a tweet – спілкуватися/ спілкування у мікроблозі Twitter;

4) телескопія є одним із продуктивних способів англійського словотворення, тому є домінантною серед інших способів неологічної лексики, адже завдяки лаконічності та компактності телескопізмів мовлення стає стислішим у викладі інформації та емоційно забарвленішим, а спілкування – ефективнішим та логічнішим. Телескопія відбувається через процес злиття цілої основи одного слова з усіченою основою іншого слова або завдяки злиттю двох усічених основ. Наприклад: nonversation (non+conversation) – беззмстовна розмова, askhole (ask + asshole) – людина, яка просить поради, але відмовляється її виконувати, hangry (hungry + angry) – голодний і злий, journicle (journal+article) – стаття в академічному журналі; brunch (breakfast + lunch) – пізній сніданок або ранній обід textpectation (text + expectation) – стан, коли очікуєш відповіді на текстове повідомлення; comfury (comfort + luxury) – особливий стиль одягу, який поєднує відчуття комфорту та готовність виходу на вулицю;

5) скорочення – спосіб утворення морфологічних неологізмів, який складається з абривіатур і акронімів, які відображають тенденцію до раціоналізації мови: HAND – Have a nice day!, TOY – Thinking of you!, KIT – keep in touch! Njoy – Enjoy! ASMR – autonomous sensory meridian response (відчуття задоволення і спокою при поміченні певних звуків або рухів), TTYL – talk to you later (поговорю з тобою пізніше).

Завдяки міжкультурному спілкуванню через соціальні мережі та текстове спілкуванні, зустрічається багато акронімів на позначення сміху lolacronyms (laughing-out-loud acronyms): KML – killing myself laughing (вмираю від сміху), LAT – laugh at that (сміюся з цього), CSL – can't stop laughing (не можу зупинитися від сміху), LFR – laughing for real (справда смішно). В умовах поширення пандемії у світі через COVID-19 з'явилися такі абривіатури як: WFH – working from home (робота з дому), PPE – personal protective equipment (засоби індивідуального захисту).

Поряд з традиційними скороченнями в англійській мові, помітною стає тенденція до використання новітнього способу словотворення – є графічного скорочення, використання букв і цифр: F8 – fate (доля), H2SYS (hope to see you soon) – незабаром побачимося.

Окрім розглянутих способів утворення неологічної лексики, в англійській мові щоденно появляються й словосполучення, які попадаючи у простір засобів масової комунікації та мережевого спілкування можуть ставати фразеологізмами. Наприклад, fair-weather Christian – людина, яка дотримуються християнської релігії, але відвідує церкву лише на Різдво та Великдень. Зустрічаються також фонологічні способи утворення неологізмів – це коли нові слова

утворюються за допомогою поєднання звуків, найчастіше з звуко-наслідувальних вигуків: woorty woo (вигук радості), go-go (динамічний, сучасний).

Розглянуті та проаналізовані наукові праці [4; 8] дозволяють висувати, що неологізми, здебільшого, виконують такі функції в мові: а) номінативну, оскільки співвідносить значення слова з реальним явищем чи предметом: slimnastics (slim + gymnastics – комплекс вправ для схуднення), dial-a-taxi/meal – замовлення таксі / обіду по телефону, blodgebrity (blogger+celebrity) – відомий блогер, smoothie – людина-підлабузник, яка лестощами добивається вигоди для себе; б) описову: hangry (angry+hungry) – озлоблену голодом людину, ginormous (gigantic+enormous) – гігантських розмірів; в) комунікативну: suchilize (suchi+socialize) – спілкуватися та їсти суші одночасно, chillax (chill out+relax) – заспокоювати та розраджувати співрозмовника.

Водночас, варто зазначити, що саме завдяки невпинному розвитку міжкультурної комунікації, одною із передових тенденцій поширення англійських неологізмів є їхнє запозичення іншими мовами, що в свою чергу викликає певні труднощі серед перекладачів, поки нові лексичні одиниці не стануть звичними і зрозумілими. Вважаємо, що їхнє запозичення є обґрунтованим, оскільки саме неологізми англійського походження часто характеризуються максимальною точністю і лаконічністю, що дозволяє уникнути використання описових виразів. Наприклад, в українській мові вже звичним явищем стало використання таких англійських слів як: бренд (розрекламована торгова марка певного товару), прайм-тайм (ефірний час на радіо і телебаченні, що охоплює максимальну кількість радіослухачів і телеглядачів), фундація (пожертвування коштів на заснування чого-небудь), офшор (території, які забезпечують пільговий фінансовий режим із закордонними партнерами) тощо.

Висновки. Отже, збагачення лексичного складу мови неологізмами засвідчує динамічну природу мови, яка здатна відображати розвиток суспільства, його нові ідеї, винаходи, явища й поняття. Неологізми характеризують актуальну тематику, проблеми і тенденції, а не саму мову. На сучасному етапі, неологічна лексика англійської мови появляється завдяки стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та Інтернету. Останніми роками не менш важливого впливу на формування неологізмів відіграло і поширення пандемії у світі. Водночас, через розвиток міжкультурного спілкування, який дає змогу взаємодіяти, спілкуватися та розвиватися відповідно до сучасних глобалізаційних викликів та потреб, розширюються кордони спілкування, а отже і використання та поширення неологізмів.

Важливо зрозуміти, що процес появи неологічної лексики є безупинним, нові слова виникають і будуть з'являтися під впливом певних соціальних змін і комунікативних потреб. Вони й надалі будуть проходити етапи соціалізації і лексикалізації, прийматися носіями мови та поширюватися через використання у міжкультурному середовищі. Подальші дослідження неологізмів повинні спрямовуватись на вивчення впливу глобалізації на утворення неологічної лексики в англійській мові, а також проблеми їхнього перекладу та розуміння у міжкультурному спілкуванні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Global Language Monitor. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Функціонально-стилістичний потенціал романо-германських мов у європейському просторі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.languagemonitor.com/>
2. Merriam-Webster dictionary. We added 690 new words to the dictionary for September 2023. Merriam-Webster.com dictionary. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.merriam-webster.com/wordplay/new-words-in-the-dictionary>
3. Yulia Talalay. English Covid-19 neologisms: ways of word-formation and thematic groups. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 62, том 2. ст. 180–183.
4. Андрусак І.В. Англійські неологізми кінця ХХ століття як складова мовної картини світу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови». Київ, 2003. 20 с.
5. Афоніна І. Ю., Бовт А. Ю. Глобальна Інтернет мережа як джерело змін лексичного складу англійської мови. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Функціонально-стилістичний потенціал романо-германських мов у європейському просторі». 2017. Вип. 1. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». С. 7–18.
6. Бабелюк О. А., Дідух Л.І. Способи творення неологізмів на позначення явищ COVID-19 в англomовному епідеміологічному дискурсі. *Львівський філологічний часопис*, 2020. (7), ст. 5–12. <https://doi.org/https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-7.1>
7. Гордієнко Н. М. Особливості виникнення лексичних інновацій. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 3(2). С. 45–46.: ст. 46.
8. Зацний Ю. А. Сучасний англomовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС, 2007. 228 с.
9. Остафійчук О. Д. Неологізми англійської мови в сучасному суспільстві. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70) № 3 Ч. 1. ст. 156–160.
10. Ушакова І. О. Розвиток міжкультурної комунікації на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2018. 3(84). С. 254–265.